

Pressiteade

Luxembourg, 1. juuni 2022

ELi toetus ei ole väikeettevõtete konkurentsivõimet märgatavalt parandanud

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) on ELi majanduse jaoks keskse tähtsusega. Nad ei ole aga reaalselt kasu saanud ELi meetmetest, mille eesmärk on suurendada nende konkurentsivõimet. Sellele järeldusele jõudis Euroopa Kontrollikoda täna avaldatud eriaruandes. ELi vahendid suurendasid VKEde investeerimisvalmidust, kuid nende mõju konkurentsivõimele oli üsna piiratud, sest isegi kõige enam toetatud VKEd ei saanud ELi toetusest mingit reaalselt kasu. Audiitorid kutsuvad Euroopa Komisjoni ja liikmesriike tungivalt üles ELi rahalisi vahendeid paremini ära kasutama, et VKEsid tõhusamal viisil aidata.

Väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad on ELi majanduse alustala, andes tööd ligi kahele kolmandikule (63 %) ELi tööjõust ja luues poole (52 %) ELi lisaväärtusest. Suuremate ettevõtetega konkureerimisel esineb neil aga raskusi. EL on kehtestanud meetmed VKEde toetamiseks, eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) kaudu. Perioodil 2014–2020 eraldati ERFist rahastatavatele rakenduskavadele üle 40 miljardi euro, et parandada VKEde konkurentsivõimet, ning COVID-19 pandeemiale reageerimiseks eraldati täiendavaid ELi vahendeid. ELi audiitorid on aga jõudnud järeldusele, et see ei muutnud VKEsid märkimisväärselt konkurentsivõimelisemaks.

„ELi majanduse selgroona vajavad ja väärivad VKEd oma tegevuse alustamisel ja laiendamisel toetust,“ ütles auditi eest vastutav kontrollikoja liige Pietro Russo. „ERFi toetus ei ole aga viimastel aastatel VKEde üldist konkurentsivõimet oluliselt muutnud, mis seab kahtluse alla ELi meetmete kasulikkuse selles valdkonnas.“

ELis tegutseb üle 20 miljoni VKE. Neist 800 000-le plaaniti 2019. aasta lõpuks otsetoetust maksta. ERFi määruses ei nõutud aga, et liikmesriigid kehtestaksid strateegiad selle kohta, kuidas oma VKEde konkurentsivõimet kõige paremini suurendada, mistõttu on raske tagada ELi vahendite suunamine suurima kasvupotentsiaaliga ettevõtetele ja valdkondadele. ERFi rakenduskavade raames eraldati igale toetust saanud VKEle keskmiselt ligikaudu 42 000 eurot. See summa ei näita aga tõsiasja, et liikmesriikide vahel valitsesid rahastamises väga suured erinevused, ulatudes 392 000 eurost projekti kohta Austrias kuni alla 1000 euronit Iirimaa. ELi audiitorid hoiatavad, et suure hulga VKEde rahastamine võib olla problemaatiline, kuna väikesemahuliste projektide puhul on oht, et nad ei suuda saavutada kriitilist massi, mis on vajalik VKEde konkurentsivõime reaalseks parandamiseks.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Aruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Tegelikkuses eraldati suurem osa ERFi vahenditest üksikute VKEde toetamisele suunatud eraldiseisvate projektide kaudu. Audit näitas, et sellistel projektidel oli vaid piiratud ülekanduv mõju, mis vähendas ELi toetuse laiemat mõju. Mõnel juhul mõjutas ERFi rahastamine koguni negatiivselt nende toetust mitte saanud VKEde majanduslikke väljavaateid, kes konkureerisid toetust saanud VKEdega samadel turgudel. Audiitorid märgivad ka, et projektid olid tavaliselt suunatud konkreetsele konkurentsivõime tegurile, võtmata meetmeid projekti tõhususe tagamiseks või ettevõtete vajaduste täitmiseks laiemas plaanis, nagu vajadus leida oskustööjõudu, tegeleda regulatiivsete takistustega ja hallata halduskoormust. Audiitorid leidsid, et sellest tulenevalt said mõned VKEd märkimisväärsed ressursse, ilma et see oleks nende üldist konkurentsivõimet parandanud.

Audiitorite sõnul vähendasid ELi toetuse mõjusust ka muud asjaolud. Näiteks võib tuua valikumenetlused, mille nõuded olid üldjuhul liiga leebed ja mille eesmärk ei olnud eraldada rahalisi vahendeid kõige konkurentsivõimelisematele projektidele. Enamikku projektiettepanekuid, mis said minimaalse toetuskõlblikkuseks vajaliku punktisumma, rahastati ilma võrdlusuuringuteta ja konkurentsita. Selliseid tegureid, nagu konkurentsivõime jätkusuutlik kasv või turu laienemine, arvesse ei võetud, ja innovatsioonil ning teadus- ja arendustegevusel oli otsustele vaid väike mõju. Sellest tulenevalt ei suunatud ELi vahendeid esmajoonel kõige paljutootavamatele VKEdele.

Audiitorid seavad kahtluse alla ka kõnealuste vahendite lisaväärtuse. Nad märgivad, et enamik VKEsid oleks sarnaseid investeeringuid teinud nii avaliku sektori vahenditega kui ka ilma selleta, mis kinnitab tühimõju ohtu seda liiki ELi toetuse puhul. Sellele ohule on kontrollikoda juba korduvalt tähelepanu juhtinud.

Selgitav taustteave

ELis on väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd) ettevõtjad, kellel on vähem kui 250 töötajat ja kelle aastakäive ei ületa 50 miljonit eurot või aastabilanss ei ületa 43 miljonit eurot. Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid ning eelkõige Euroopa Regionaalarengu Fond (ERF) on ühed suurimad ELi programmid, millega antakse VKEdele rahalist toetust. Perioodil 2014–2020 eraldati ERFi rahastatud rakenduskavadest VKEdega seotud meetmetele 54,4 miljardit eurot konkreetsete prioriteetide raames, mida nimetatakse valdkondlikeks eesmärkideks. Enamik ERFi valdkondlike eesmärke võib otseselt või kaudselt kaasa aidata VKEde konkurentsivõime suurendamisele. Valdkondlik eesmärk nr 3 „VKEde konkurentsivõime parandamine” on ERFi eraldatud vahendite mahu poolest suuruselt teine valdkondlik eesmärk, mis moodustab ELi eelarvest 2021. aasta juuni seisuga eraldatud 201,5 miljardi euro suurusest ERFi vahendite summast 40,3 miljardit eurot. Kokkuvõttes moodustavad kolm neljandikku VKEdele suunatud ERFi vahenditest (75 %) otsetoetused.

Eriaruanne 08/2022 „ERFi toetus VKEde konkurentsivõime parandamiseks: puudused toetuse kavandamises vähendavad rahastamise tõhusust” on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu).

Käesoleva aasta mais avaldas kontrollikoda ka eriaruande [ELi programmide kohta, mille eesmärk on aidata VKEdel pääseda rahvusvahelistele turgudele](#).

Kontrollikoda tutvustab oma eriaruandeid Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule ning teistele huvitatud pooltele, nagu liikmesriikide parlamendid, ettevõtlusringkondade sidusrühmad ja kodanikuühiskonna esindajad. Valdav osa aruannetes esitatud soovitustest viiakse ka ellu.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais – e-post: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – mobiil: (+352) 691 551 502
- Damijan Fišer: damijan.fiser@eca.europa.eu – mobiil: (+352) 621 552 224
- Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547